

Vijf kleine, bange muisjes,
zo, zó bang,
zaten in hun holletje,
hun holletje op de gang.
En buiten stond de stoute poes.
Hij sprong voor zijn plezier
en ving een klein, bang muisje.
Toen waren er nog maar vier!

Vier kleine, bange muisjes
zo, zó bang... (enzovoort)
Hij sprong van een-twee-drie...
en ving een klein, bang muisje.
Toen waren er nog maar drie!

...
Hij sprong van huppekee...
en ving een klein, bang muisje.
Toen waren er nog maar twee!

...
Hij sprong er pijlsnel heen
en ving een klein, bang muisje.
Toen was er nog maar één!

...
Hij sprong wild heen en weer
en ving een klein, bang muisje.
Toen waren er geen meer!

Een aftelversie om de telrij te oefenen. Aftelversjes waarin teruggeteld wordt, zijn voor kinderen heel wat moeilijker dan die waarbij vooruitgeteld wordt. Het spreekt vanzelf dat u dit versje een aantal keren herhaalt. Toch kunt u al vrij snel overgaan tot het volgende spel, waarbij de kinderen het aftellen zien gebeuren doordat steeds één kind 'verdwijnt'. Het spel leent zich prima als afsluiting van een spelles.

U staat in de speelzaal in de kring. Vijf kinderen zijn 'muisjes' en hebben een 'kroon' met muizenoren op. Eén kind is de 'poes' en draagt een masker van een poes. U zet een bank in de kring waar de muisjes achter gaan zitten.

De poes loopt op handen en voeten en blijft aan de andere kant van de bank, terwijl de kinderen in de kring (eventueel samen met u), het versje opzeggen. Bij *Hij sprong voor zijn plezier* springt de poes over de bank en 'vangt' een muisje. Dit muisje gaat in de kring op de grond zitten, tegenover de bank. Het spel wordt herhaald totdat alle muisjes 'gevangen' zijn.

Variatie

In plaats van aan het einde van het vers een getal te noemen, kunt u ook het aantal overgebleven muisjes klappend aangeven: Toen waren er nog maar klap-klap-klap! (=3)

Of alle kinderen steken, zonder het aantal te noemen, het aantal vingers in de lucht.

U kunt ook cijferkaartjes omhoog laten houden.

Situatie

Kring

Spelles

Bedoeling

Ontdekken en opzeggen van de telrij (8.1).

Terugtellen, doortellen en serieel tellen (8.3).

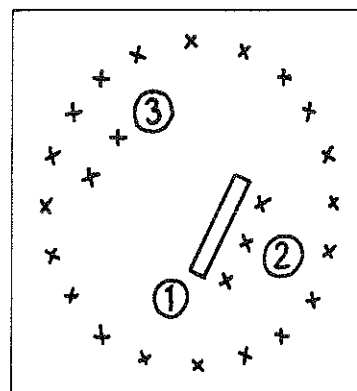
Materiaal

Vijf linten waaraan per lint twee muizenoren zitten. (Neem geen kronenpapier, want eenmaal vastgeniet, past de kroon het volgende kind niet meer. Een lint kan gestrikt worden en is ook weer snel los.)

Een masker van een poes: zwart papier, met elastiekje. Een bank.

Organisatie

Maak in de speelzaal een ruime kring, zodat er plaats is voor een bank (1), voor het holletje van de muizen (2) en voor de gevangen muizen (3).

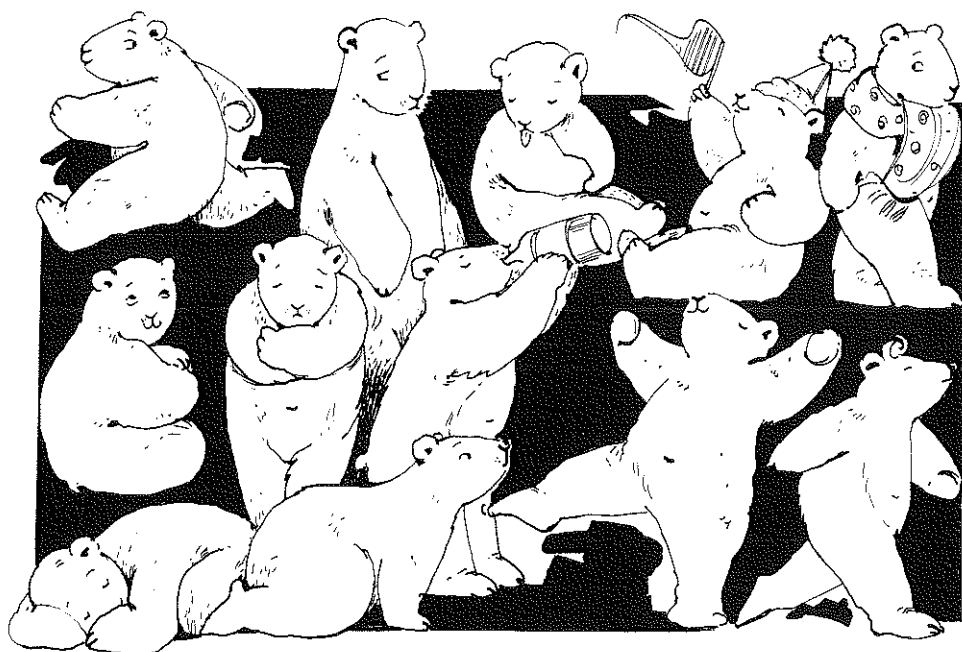

Leerlijn

- □ Groep 1.
- □ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Kunnen de kinderen de volgorde van de telrij tijdens het opzeggen van het vers onthouden?

Twaalf witte ijsbeertjes,
die lachten om zichzelf.
Eentje is snel weggelopen,
toen waren er nog elf.

Elf witte ijsbeertjes,
de grootste was Elien,
die is snel weggelopen,
toen waren er nog tien.

Tien witte ijsbeertjes,
die keken wat verlegen.
Eentje is snel weggelopen,
toen waren er nog negen.

Negen witte ijsbeertjes,
die likten aan hun vacht.
Eentje is snel weggelopen,
toen waren er nog acht.

Acht witte ijsbeertjes,
die stonden daar te beven.
Eentje is er weggelopen,
toen waren er nog zeven.

Zeven witte ijsbeertjes
dronken water uit een fles.
Eentje is er weggelopen,
toen waren er nog zes.

Zes witte ijsbeertjes,
die waren koud en stijf.
Eentje is snel weggelopen,
toen waren er nog vijf.

Vijf witte ijsbeertjes
hadden veel plezier.
Eentje is snel weggelopen,
toen waren er nog vier.

Vier witte ijsbeertjes,
Die lagen op hun knie.
Eentje is snel weggelopen
toen waren er nog drie.

Drie witte ijsbeertjes,
die snurkten heel tevree.
Eentje is er weggelopen,
toen waren er nog twee.

Twee witte ijsbeertjes,
die stonden op één been.
Eentje is snel weggelopen
toen was er nog maar één.

Eén wit ijsbeertje
met een witte krul,
is tóen ook weggelopen.
Toen waren er nog... nul!

U zit met twaalf of minder 'ijsbeertjes' in de kring. U zegt het versje een aantal keren op en de kinderen voeren het uit door te doen alsof ze lachen, verlegen zijn, hun vachtje likken, enzovoort. Bij elk couplet gaat één kleuter terug naar zijn/haar stoeltje. Wanneer u elk ijsbeertje een nummer geeft en alle ijsbeertjes in het begin op volgorde en later door elkaar zet, oefenen de kinderen op een speelse manier het gebruik van cijfers.

Situatie

Kring

Spelles

Bedoeling

Terugtellen, doortellen en serieel tellen (8.3).
Cijferkennis (8.5).

Materiaal

Cijferkaarten 1 tot en met 12;
touwtjes.

Organisatie

Het versje leent zich ervoor om naar eigen keuze te starten bij drie, vier, vijf enzovoort. Zo kunt u de activiteit langzaam opbouwen.

Leerlijn

- ☐ Groep 1.
☒ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Ga eens na bij welke kinderen spontaan terugtellen al lukt.

Alle kinderen hebben doeblad R3 voor zich en luisteren naar het verhaal.

De kabouters Flip en Trip zijn in een trollenhol terechtgekomen. En als trollen eenmaal een kabouter in hun hol hebben, kunnen er akelige dingen gebeuren. Ze kunnen een kabouter zomaar voor de lol aan een ketting of een touw vastleggen, of urenlang met stenen laten sjouwen.

Kijk maar eens mee op doeblad R3. Stel je voor, dat ze Trip en Flip ook zo gaan pesten. Jawel hoor, Trip en Flip lopen door de onderaardse gang en komen in het eerste trollenhol. Een oersterke trol met een komkommerneus staat te kijken tussen een heleboel stenen. Bovenin het hol ziet Trip een gangetje en hij zegt tegen Flip: 'Als we van die stenen een trap maken, kunnen we zo weer verder.' De trol snapt er niks van, hij buldert van het lachen en voordat hij het in de gaten heeft, zijn Trip en Flip al uit het eerste hol gekropen. In het tweede hol probeert een trol van kralen en touw een armbandje te maken. 'Als jullie mijn armband maken, mogen jullie erdoor,' zegt hij. Dat is voor Trip en Flip geen probleem en even later zijn ze in het derde hol. Daar probeert een trol allerlei touwtjes op volgorde te leggen, van groot naar klein. Je begrijpt al wat er gebeurt: Trip en Flip helpen hem snel en de trol is zo dankbaar dat hij vergeet hen vast te binden.

Vlug naar het vierde hol. Daar zit weer zo'n pestkop. Hij probeert van kleine en grote kralen een halssnoer te maken; telkens twee grote en drie kleine kralen. 'Hé, slimmeriken,' zegt de trol, 'als jullie voor mij dit kralensnoer maken, mogen jullie erdoor.'

In het vijfde hol is gelukkig geen trol te zien. Maar wat is dat? Oei, allemaal water. En het is veel te koud om te zwemmen. Ze proberen van alles en eindelijk vinden ze iets waarmee ze de overtocht kunnen wagen.

In het zesde hol kun je door een gat, hoog in de muur naar buiten kijken. Maar hoe kun je zo hoog komen? Ook daar weten Trip en Flip wel wat op. In korte tijd hebben ze stenen bij elkaar gezocht waarmee ze een mooie trap maken. Dolblij staan ze even later buiten en zingen ze: 'Omdat kabouters toch veel slimmer zijn, doen trollen ons geen pijn!'

De kinderen gaan nu in tweetallen het dobbelspel spelen en de opdrachten uitvoeren.

Ze gooien om beurten (eventueel dobbelstenen gebruiken met alleen de cijfers 1, 2 en 3).

Iedere speler komt in alle hollen terecht. Je mag er niet overheen springen, je moet eerst de opdracht uitvoeren. Op de tafel heeft u al het materiaal, per speler op volgorde van hol een tot en met zes, klaargezet.

De kinderen controleren elkaar tijdens het spel.

Wie het eerst thuis is, heeft gewonnen.

Variatie

Wanneer u het verhaaltje op een cassettebandje inspreekt, kan een groepje de activiteit zelfstandig uitvoeren.

U kunt ook het doeblad in de kring behandelen en zonder dobbelen de opdrachten uit laten voeren.

Situatie

Kring

Werkles

Bedoeling

Rangtelwoorden (3.2.3).

Groeperen tot groep of serie op grond van kwaliteit (7.1).

Opzeggen van de telrij met aanwijzen (8.2).

Doeblad R3

Materiaal

Iedere speler krijgt:

Een dobbelsteen (eventueel met alleen de cijfers of de hoeveelheden 1, 2 en 3. Dan komen ze bijna vanzelf in elk hol terecht).

Een bakje met eenentwintig vierkante blokjes (opdracht 1).

Een bakje met kralen in twee kleuren en een rijgsnoer (opdracht 2).

Vijf tot acht touwtjes van verschillende lengtes (opdracht 3).

Een bakje met vijftien kleine en vier grote kralen en een rijgsnoer (opdracht 4).

Een bakje water en materiaal dat zinkt (blokjes, potlood) en drijft (tempex, karton, papier) (opdracht 5).

Zestien vierkante blokken (opdracht 6).

Organisatie

Vanwege het materiaal kunnen de spelers het best aan een grote tafel zitten.

Leerlijn

☐ Groep 1.

☒ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Trollen worden nogal eens afgeschilderd als enge beesten. Houd u in de gaten dat kinderen niet onnodig bang worden. U kunt hen die angsten laten overwinnen door hen een lievelingstrol van klei te laten maken.

Grom - grom!

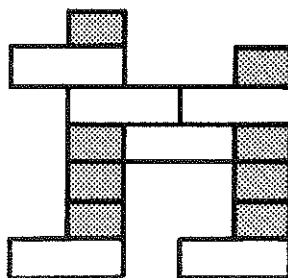
Ik ben de tijger uit Bengalen,
ik kom een lekker hapje halen.

Mijn buik is groot, dus schep maar op,
ik lust een hele varkenskop.

En ik wil ook een toetje na,
voordat ik weer naar Bengalen ga.

Grom - grom!

Uit: Lea Smulders, *Kinderversjes* (Cantecleer, De Bilt).

Grote wilde dieren oefenen op jonge kinderen extra aantrekkingskracht uit. Je wilt allemaal wel eens zo sterk zijn als een beer of zo wild als een stier, zodat anderen tegen je opkijken, rekening met je houden of een beetje bang voor je zijn! Om de beurt mag een kind geluiden en bewegingen van een wild dier imiteren. Behalve de tijger kunnen dat ook een olifant, giraf, leeuw, zwijn, kat, hond, neushoorn of misschien wel een draak zijn.

In de werkles (terwijl de andere kinderen iets over wilde dieren tekenen, kleuren, plakken of in een prentenboek 'lezen') gaat een groepje kinderen met aanwezig bouw materiaal zoals *Duplo*, *Midi Module*, *Bambino*, *Nopper* of *Brik* fantasiebeesten bouwen. Wanneer de kinderen de dieren na de les mogen laten staan, zorgt u van tevoren dat ze op een geschikte plek gaan werken. Na de vrije bouwopdracht gaan de kinderen er in een kring omheen zitten en luisteren naar wat de 'bouwers' over hun fantasiebeest te vertellen hebben. In een volgende werkles mag hetzelfde bouwgroepje in groepjes van twee of individueel aan de hand van doeblad R4 en met hetzelfde materiaal als bovengenoemd wilde beesten nabouwen. U zorgt dat elke kleuter vooraf voldoende bouwblokken in twee maten heeft: rechthoekige en vierkante (deze zijn de helft van de rechthoekige).

In de nabespreking kunt u gericht aandacht besteden aan:

Het juiste aantal kleine blokken.

Het 'inwisselprincipe': een groot blok kan ik inwisselen voor twee kleine (de helft, dubbel zo groot).

Begrippen als *onder*, *boven*, *naast*, *op elkaar*.

De juiste volgorde en combinaties per bouwlaag.

Spoor de kinderen aan zelf 'fouten' te ontdekken en probleempjes te verwoorden. Bijvoorbeeld:

Dit blok is de helft van die.

Hiervan staan er precies drie op elkaar.

Nee, die komt daar niet, want dat moet een kleine zijn.

Variatie

De kinderen kunnen de dieren rechtop in de ruimte bouwen, ze kunnen ze ook met blokken (rechthoekige en vierkante) naleggen op een tafel of op de vloer).

Zou het ook op pennenborden kunnen? Waar moet je dan steeds aan denken? (Groot blok = twee pennen; klein blok = een pen.)

Een leuke variatie is het werken met ruitjespapier, waarbij één vel als grondplaat wordt gebruikt en een ander vel om er vierkante en rechthoekige plakfiguurtjes van te knippen die op het grondvel worden geplakt. (U kunt ook met kant en klare plakfiguurtjes laten werken.)

Tenslotte kunt u zelf ontwerpjes maken die gemakkelijker of moeilijker zijn dan de voorbeelden op het doeblad.

Situatie

Kring

Werkles

Bedoeling

Ontdekken van en omgaan met relaties tussen elementen in het platte vlak (repre-senteren en lokaliseren) (2.4). Sorteren en vergelijken van elementen op grond van eigen-schap (4.1).

Aantal vaststellen (hoeveelheid, resultaatief tellen) (8.4). Oplossen van ruimtelijke probleempjes (bouwen, construeren) (14.3.1).

Doeblad R4

Materiaal

Bouwsysteemmaterialen zoals *Duplo*, *Midi Module*, *Bambino*, *Lego*, *Nopper* of *Brik*.

Organisatie

Het benodigde materiaal vooraf gesorteerd klaarleggen. Zorg dat de kinderen voldoende ruimte hebben om te bouwen, zodat het resultaat even kan blijven staan.

Leerlijn

■ □ Groep 1.

■ □ Groep 2.

Met aanpassingen ook geschikt voor groep 1.

Observatie/evaluatie

Na de bouwopdrachten de tijd nemen voor een gerichte nabespreking: bij de vrije opdracht is deze gericht op beleving; bij de doebladopdracht op het leren ontdekken en hanteren van ruimtelijke begrippen: bouwpatroon vergelijken, afwisseling hele en halve stenen (inwisselprincipe), juiste aantal en vorm.

